

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gl. 50 kr., za pol leta 1 gl. 25 kr., za četrlet 65 kr. — Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice hitv. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natane enkrat, po 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Vabilo k naročbi.

S 1. dnem meseca oktobra začne „Slov. Gospodar“ četrto ali zadnje četrtletje. Komur je toraj s tem dnevom potekla naročnina, prosimo ga uljudno, da obmori v pravem času svojo naročbo. Do konca t. l. stane še „Slov. Gospodar“ 80 kr.

Naročnina pošlje se najlažlje s poštno nakaznico upravnistvu „Slov. Gosp.“ v tiskarni sv. Cirila v Mariboru. Upravnistvo.

Javni napisi.

V novejšem času se mnogo govori in piše o slovenskih javnih napisih po naših trgih in mestih. Kdor pozna nestrpljivost naših nemškutarjev, ne bo se čudil, da imajo na Slovenskem oni trgi in mesta, v katerih prebivajo večinoma narodni odpadniki, izključno nemške javne in druge napise; čuditi pa se moramo, da najdemo take napise n. pr. tudi v »beli Ljubljani«, ki velja za središče vseh Slovencev.

Žalostno, piše se nam o tej reči s Spodnje Dravskega polja, žalostno pa je, da ne manjka nemških napisov po vaséh, ki so popolnoma slovenske ter ležijo v izključno slovenski okolici. Med take vasi spada tudi Mala vas blizu Boriskega gradu na Spodnje-Dravskem polju. Še ni dolgo, ko sem hodil prvokrat skozi to vas. Ker mi je bil celi kraj še neznan, bilo je celó naravno, da sem pogledal na javni napis, ki stoji na kratkem kolu pred vasjó. Kar obstal sem, ko berem na beli tabli nemško ime »Kleindorf«. Začetkoma sem mislil, da sem si znabiti zašel ter Malo vas zgrešil. Pa stoj! Ali ne pomeni »klein« malo, majhno, »dorf« pa vas? Nisem zašel, ne, si mislim; »Kleindorf« je gotovo Mala vas! Naši nemškutarji imajo le prav, ko trdijo, da brez blažene nemščine človek nikamor ne pride; zakaj Bog sam vé, kako dolgo bi še bil hodil in iskal Malo vas, ko bi se ne bil v svojih mladih letih naučil nekoliko nemščine.

Odkod pa samo nemški napis? bila je moja druga misel. Morda je ta vas kaki nemški otok v slovenskem

morju? Ozrem se okoli sebe in zagledam za svojim hrbtom mladega moža, ki me nekako sumljivo gleda; sam Bog zna, kaj si je mislil, da sem tako začudeno zri na omenjeno tablo. »Wie heisst dieses Dorf slovenisch?« vprašam ga hudomušno. »Ka—aj pravite? Niks tajé!« odreže se mi ter nadaljuje svojo pot, ne menéč se več za mojo malenkost. Zdaj sem bil popolnoma prepričan da nisem prišel po suhem na nemški otok, ampak da stanujejo tudi tukaj Slovenci.

Vprašam vas, slov. možje, ali ni sramotno, da trpite v svoji občini le nemške napise? Ako pride tujec v vaš kraj, gotovo si mora misliti, da niste slovenske krvi. To pa ne sme biti, saj ste vsi narodni Slovenci in se nikakor ne sramujete svojega jezika. Pokažite se zavedne narodnjake tudi s tem, da odpravite dosedanje ne samo javnih, ampak tudi zasebne nemške napise iz svojih občin ter jih nadomestite s slovenskimi.

Tako naš dopisnik in res človeka zaboli v srce, ko čita napise, dostikrat še v spakedrani nemščini, v naših vaséh in trgih, katerim se tujci posmehujejo. Dobro vemo, da se niso še le sedaj zakrivili vsi nemški napisi, ampak krivi so jih večinoma naši predniki, pa naša sveta dolžnost je, slov. možje, da take napise kakor hitro odpravite ter date svoji domovini povesod tudi na zunaj slovenski značaj. Da bote to tem rajše spolnili, spomnite se prelepih besed vrlega pesnika:

Biti slovenske krvi,
Bodi Slovincu ponos!

Po I. slov. katol. shodu v Ljubljani.

(Dalje.)

Drugi slovesni shod. — Kakor prvi dan, bilo je tudi véceraj najkrasnejše vreme, da so se mnogobrojni skupščinarji mogli prosto gibati na vrtu starega strelišča pri drugem in tretjem slovesnem shodu. Udeležba pri shodih je bila zopet ogromna. — Da se prosi božjega

blagoslova za prevažna posvetovanja, darovali so premilostni knezoškof lavantinski dr. Mihael Napotnik v stolni cerkvi sv. Nikolaja tiho sveto mašo. Cerkev je bila pobožnikov natlačeno polna. Po sveti maši so prevzvišeni knezoškof ljubljanski izborni govorili o katoliški zavesti, oziraje se zlasti na slovenske razmere.

Po cerkvenem opravilu so se začeli udeleženci I. slov. katol. shoda zbirati na vrtu starega strelišča k drugemu slovesnemu shodu. Kmalu se je napolnil veliki prostor, na odru zbralo se je predsedništvo z mnogimi gg. odličnjaki duhovskega in svetnega stanú. Bilo je navzočih tudi lepo število gospá in gospodičin. Po 1/2 10. uri otvori predsednik g. Fr. Povše zborovanje s krščanskim pozdravom »Hvaljen bodi Jezus Kristus!« ter prečita zopet došle telegrame.

Prvi je govoril preč. g. dr. Iv. Križanič, stolni kanonik v Mariboru. S srčnimi besedami pozdravlja shod in v dobro premišljenem govoru razpravlja vprašanje o razmerju med vero in narodnostjo, »da bi vsaj enkrat nehala pikro pikanje, da bi se podrla stena, ki nas loči v dva tabora in pogladilo, kar je ostrega v tem oziru«. Jedrnato razpravlja govornik, kaj je narodnost in kaže, da je narodnost le sredstvo, ne pa smoter! Zato ostanimo pri starem redu našega gesla: »Vse za vero, dom, cesarja!« — Vera katoliška in narodnost slovenska sta Slovencev najdražji svetinji, kakor veli že pokojni vladika Slomšek. — Narodnost sama ob sebi je le divjak, ki obrodi same lesnike. Mladika, ki to drevo požlahtni, pa je Jezus Kristus! — To so le nekatere prelepe misli krasnega govora, kojega pozneje objavimo na drugem mestu.

V dolžjem govoru nato poudarja prečastiti gosp. državni in deželni poslanec, kanonik Karol Klun potrebo verske šole. Govornik razlaga bistvo in namen ljudske šole in smatra za uzrok premnogim žalostnim pojavom naših dnij to, da se po šolah pač izobražuje glava, razum, a ne srce. In vendar je požlahtnjenje srca glavna stvar; zato pa ne zadošča, da se po dve uri na teden uči krščanski nauk, marveč ves šolski pouk mora biti osnovan na verski, krščanski podlagi. Da se to doseže, mora tudi učitelj biti prešinjen s pravim verskim prepričanjem, kajti nihče ne more drugim dajati, česar sam nima. Govornik vpraša dalje: Ali nam morejo naša sedanja učiteljsča dati takih učiteljev? Odgovor na to je odločen: Ne! Nadalje odgovarja na vprašanje: Zakaj v katoliški Avstriji kljubu vsem prošnjam še vedno nismo dobili verske šole, in za uzrok temu navaja, da je premalo zanimanja mnogih državnih poslancev, tudi slovenskih, za versko šolo, kakor kaže tudi današnji prvi slovenski katoliški shod. A to nas ne sme plašiti. Z neomahljivo vstrajnostjo bomo kljubu vsem oviram vendarle dosegli svoj visoki smoter: krščanske, verske šole.

Nato je govoril dični zastopnik koroških Slovencev, velečast. gosp. Gregor Einspieler, župnik in deželni poslanec, o potrebi verske in narodne šole s posebnim ozirom na koroške razmere. Zahvali se pripravljalnemu odboru, da je priredil prvi slovenski katoliški shod. Žalostni znak našega časa je brezverstvo in materijalizem, na drugi strani pa vesela prikazen slovesni katoliški shodi. Borba med vero in nevero se pojavlja zlasti na šolskem polju, kar se kaže posebnó na slovenskem Koroškem. Brez Boga hočejo vzgojiti mladino. Zato je potrebna resolucija o verski šoli. Ob mejah, zlasti na Koroškem, se pa zatira tudi materini jezik v šoli, in to razjeda prav mozeg slovenskega naroda. Čez 120.000 Slovencev na Koroškem ima samo dve slovenski šoli, od teh jedno še le na papirju, druge šole so ali dvojezične, ali čisto nemške, v katerih se pa učni smoter nikakor ne more doseči. A zato je tudi sad teh šol le brezverstvo in puhli liberalizem. Z vsemi silami zidajo

nasprotniki nemški most od Bērolina do Adrije, eni po planinah, drugi po dolinah, da tako omajajo mogočne stebre, na katerih sloni Avstrija. Pa tudi koroški Slovenci imajo pravico do obstanka ter hočejo braniti svoje verske in narodne pravice. Liberalci pravijo: »Kristus vèn iz šole!«, a mi odgovarjamo: »Kristus mora nazaj v šolo!«

Predsednik g. Povše opozarja na § 3. opravilnika, ki govori o sklepanju gledé nasvetovanih resolucij. Poročevalec prof. dr. Josip Lesar prebere na to resolucije, ki so bile od cele skupščine soglasno sprejete.

K II. točki dnevnega reda: »Krščanska veda in umetnost« sta govorila dr. Anton Mahnič in kanonik Janez Flis. Profesor doktor Anton Mahnič govori o razmerju med vero in vedo ter v uvodu svojega govora označuje postopanje liberalcev nasproti katolikom, če le-ti branijo svoje pravice. Poudarja med glasnim odobravanjem, da je slovenski katoliški shod dovršeni faktum, katerega nobena sila ne more izbrisati iz slovenske zgodovine, in katerega pozdravlja govornik kot praznik sporazumljenja med duhovnim in posvetnim razumništvom. Potem razlaga, da med vero in vedo ne more biti nasprotstva, ker ste obedve hčeri istega Boga z istim namenom: privedi človeka k istemu Bogu. Treba je, da se slovenska pamet stori neodvisno od drugih narodov, kar se more zgoditi le na podlagi filozofije sv. Tomaža Akvinskega, kojo govornik toplo priporoča. Mnogo se čuje klic po združenju. V to hočemo zidati most, po katerem se moramo zjediniti, in ta most je gojitev prave vede, zlasti filozofije. Zjediniti se moremo pa le na podlagi načel. To načelo, ki nas druži, je pa Kristus, načelo večne ljubezni. Govornik sklene z besedami: Kristus zmaga, Kristus vodi, Kristus vlada.

Stolni kanonik Janez Flis je izbornó govoril o cerkveni umetnosti. Poudarjal je v vsestransko dovršenem govoru zlasti važnost prave umetnosti, ki ima najkrasnejše ideale v Kristusu, v Mariji in svetnikih, kakoršnih idealov materijalizem nima in ne more imeti. Razloži pomen umetnosti, ki služi Bogu in posvečuje človeka, a mu tudi oveseljuje srce. Prava umetnost dviga srce kvišku in lika ukus. Pomanjkuje nam pa pravih krščanskih umetnikov. Krščanski umetnik mora biti sam veren in nraven, ker ročna spretnost in genij ne zadostujeta. Gospod govornik je v lep svoj govor vpletal mnogo praktičnih nauk in nasvetov, ki bodo izvestno koristili mnogim poslušalcem. Na to pa je prebral resolucije drugega odseka: »Krščanska veda in umetnost«, ki so se soglasno sprejele.

Ker je ura bila že pozna in poslušalci že utrujeni, naznani g. predsednik Fr. Povše, da se bode o tretji točki: »Socijalne zadeve« obravnavalo pri tretjem slovesnem shodu ter zaključil drugi slovesni shod ob 1. uri popoldne. (Dalje prih.)

Cerkvene zadeve.

Katoliška cerkev in narodno življenje.

(Govor mil. knezoškofa dr. Mih. Napotnik na katol. shodu v Ljubljani.)

»V katerokoli hišo pridete, najprej recite: Mir tej hiši! In če bode tam sin mirú, počival bode vaš mir na njem; ako pa ne, povrnil se bode k vam«. (Luk. 10, 5, 6). Pozdravljati tako domačine, veleval je nebeski učitelj svojim ljubim učencem, ko jih je poslal širom sveta, oznanjat evangeljske nauke in deliti svete zakramente. In to milo povelje Gospodovo so vedno prav vestno izpolnjevali blagi možje, razširjajoč povsodi mir božji in blagoslov nebeski. Prvak apostolov je redoma